

Vannak fiatalok, akik késő éjszakáig fennmaradnak a kemény téli estéken, és keresik távcsöveikkel a téli égbolt legjobb csillagképét, az Oriont ★ És vannak, akik kora hajnalon csörgőóra hangjára ébrednek, mert szeretnék megnézni a bolygó- ismerősüket, a Marsot ★ Nem elhivatott tudósok buzgalmából teszik; vágy vezeti őket, hogy a megismert égi rendben újból és újból elgyönyörködjenek, s a csillagok állandóságában maguk is nyugalmat leljenek ★ Hazánkban a Csillagászat Baráti Köre 5800 tagot számlál, hatvanöt százalékuk fiatal ★ Kétezer amatőrnek van saját távcsöve ★ Az ország minden részén megtaláljuk őket ★ Közülük mutatunk be néhányat.

A SZEMKÖZT A CSILLAGOKKAL



TÁVCSŐ A VÍZPARTON



A balatonfüredi mólón egyik augusztusi délután a sétáló emberek közt egy kis csoport fiatal tűnt fel. Nagy buzgalommal vittek egy alacsony állványra szerelt, méteres hosszú fémcövet. Idős ember lépett a csoport közepén álló magas fiúhoz, és megkérdezte tőle:

— Mondja, fiatalember, piros lesz?

A fiatalok először nem értették a kérdést, majd harsány nevetések közepe elmagyarázták a bácsinak, hogy a cső nem vihart jelző rakéta kilövő ágyúja, hanem távcső. S a boldog tulajdonos, Illés Lajos, rögtönzött előadást is tartott az augusztusi égbolt egyik első jövevényéről, a Jupiterről. A kis csoport körül mind többen álltak meg, és keresték tekintetükkel a Jupitert, amelyet szabad szemmel „csak” egy fényes csillagnak látunk a sok között, valójában a naprendszer óriás bolygója, egymaga két és félszer olyan nehéz, mint a nyolc bolygó együttvéve. Körülötte keringő holdjai közül távcsövön át jól látható a négy legfényesebb.

Illés Lajos tizenkilenc éves, foglalkozása kőműves. A nemrég elkészült, szép családi házban büszkén mutatja, hogy a falak jó részét ő húzta fel. Néhány éve megvásárolt valakitől két lencsét, persze nem tudott velük mit kezdeni. A Föld és Ég című folyóiratban talált útmutató és édesapja segítségével végül sikerült összeilleszteni a lencséket. Először egy téli estén nézték meg szüleivel és testvérével közösen a Holdat. Attól a naptól kezdve csillagászati szakkönyvek sorát vitte haza a könyvtárból. Jelentkezett a TIT csillagászati továbbképző tanfolyamára, ahol három hónap múlva kiváló minősítéssel vizsgázott. Közben édesapjával, aki lakatosmester, megépítették az új Newton-szerelésű tükörös távcsövet, a tükör átmérője tizenöt centiméter a távcső legkisebb nagyítása hatvanhétszeres, legnagyobb nagyítása pedig ennek több mint háromszorosa. A vizsga után, javaslatára, a Városi KISZ-bizottsággal közösen megalakították a Városi Csillagászati és Űrhajózási Szakkört. 1972 márciusa



A BALATONFÜREDI CSILLAGÁSZATI SZAKKÖR TAGJAI



A LELKES IFJÚ „CSILLAGÁSZOK” GYAKRAN KERESIK FEL OTTHONÁBAN SZAKKÖRI VEZETŐJÜKET ▼



ILLÉS LAJOS, A SZAKKÖR VEZETŐJE (KÖZÉPEN)





HAJNAL FERENC A TANYÁN



TELESCÓP TÜKRÉBEN ...



A TISZAÚJFALUI JUHÁSZ NAP-FIGYELŐ PRIZMÁJÁT ÁLLÍTJA BE



A JUHÁSZ CSILLAGÁSZ OTTHONÁBAN

óta kéthetenként tartanak összejevellt, a tagok száma jelenleg ötvennégy, többségük általános iskolai tanuló. Szakköri előadásait minden alkalommal Illés Lajos tartja. Van úgy, hogy két hónapig is készül egy előadásra.

A NAPKORONA BŰVÖLETÉBEN



Hajnal Ferencet hiába kerestük a tanyán, ahol él. Juhaival éppen kint járt a határban, ám az épület mögött egy világoskék színűre festett, forgatható faállványra szerelt távcső árulta el, hogy jó helyen járunk. Amikor előkerült, betessékelt a szobába, nyomban elővette legújabb szerzeményét, K. O. Kiepenheuer: A Nap című könyvét, és az ő elérhetetlen vágyálmáról kezdett beszélni. Arról, hogy mennyire szeretné egyszer megnézni a napkoronát. Közvetlenül a napkorong utolsó sarlójának eltűnése után jelenik meg ez a különös sugárkoszorú. Úgy tudja, a Szovjetunióban van egy olyan napmegfigyelő állomás, ahol prizmák végtelen sora töri meg és engedi tovább a fényt, amíg végül az emberi szem számára is alkalmassá válik a megfigyelésre. De hát, hogyan is juthatna el oda egy egyszerű pásztorember a magyar Alföldről? — kérdi szomorúan.

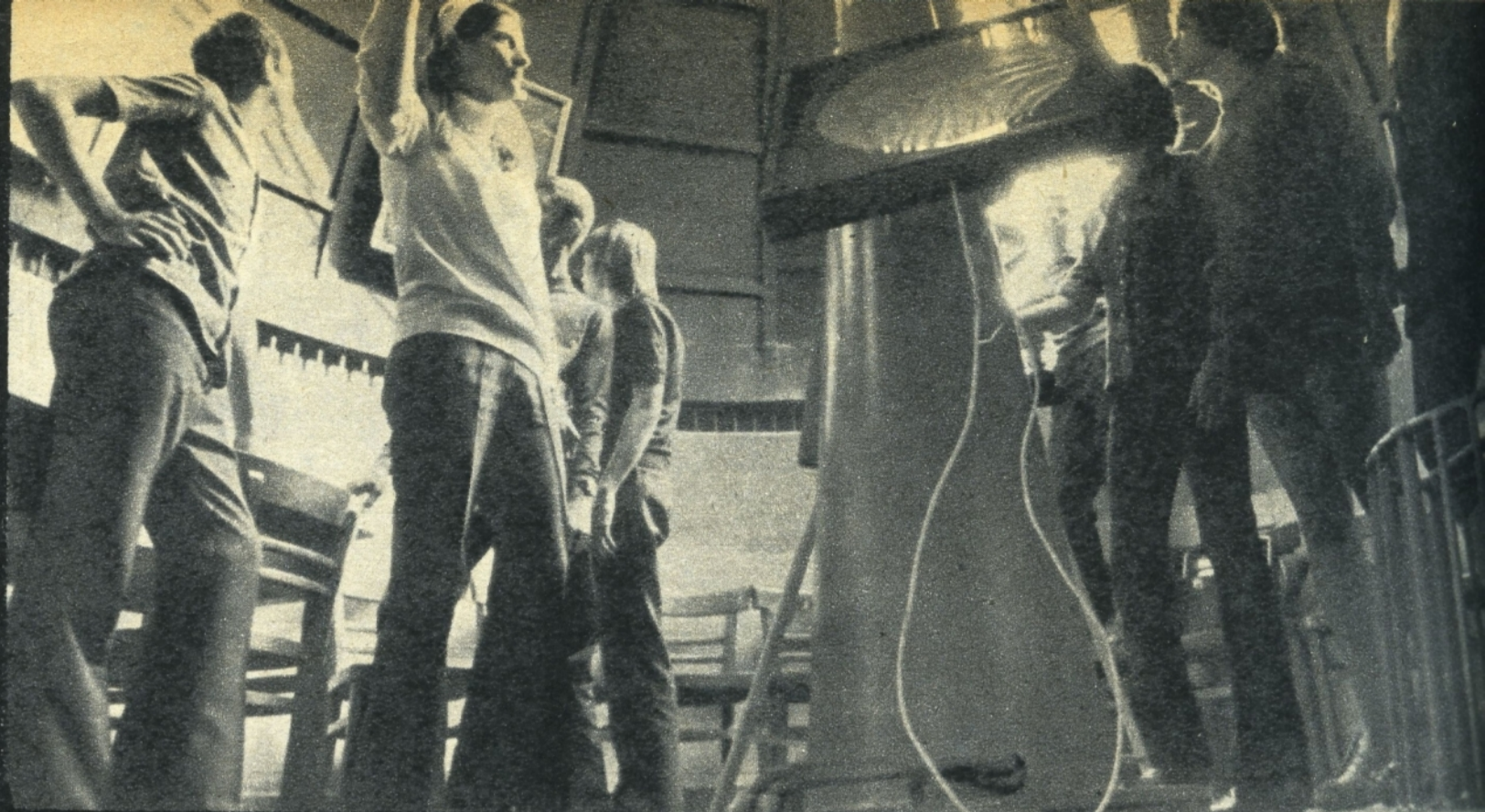
Hajnal Ferenc 46 éves, a tiszaujfalusi tsz leszázalékolt tagja, juhtenyésztésből él. Tizenöt évvel ezelőtt, egy újságcikk nyomán írt először a budapesti Uránia Csillagvizsgálóba, és kérte Dr. Kulin György tanácsát, segítségét egy távcső építéséhez. Azóta tagja lett a Baráti Körnek, és rendszeres levelező partnere Kulin professzornak. A juhok késő este és kora hajnalon szeretnek legelni, így hát bőven volt ideje arra, hogy megtanuljon tájékozódni az éjszakai égen. Sokszor érte kinn a hajnal. Elaludt a mezőn, s amikor felébredt, ott feküdtek körülötte az állatok.

METEOR MEGFIGYELŐK



A budapesti Uránia Csillagvizsgálóban 1970 decemberében megtartott munkaértekezleten, a Meteor és Tűzgömb megfigyelő munkacsoport vezetőjévé az akkor még csak tizenhat esztendős pécsi fiatalembert, Mezősi Csabát választották. Csaba, barátjával, Keszthelyi Sándorral együtt foglalkozott meteor megfigyeléssel. Úgy érezték, a különböző fényességű és színű meteorok látványát nem lehet megenni. Keszthelyi Sándor időközben a Budapesti Műszaki Egyetem hallgatója lett, Mezősi Csaba is leérettségizett, s ez év szeptemberétől a Pécsi Műszaki Főiskola hallgatója. Üzemmérnöknek készül, de a meteor megfigyelést tovább folytatja. Rajongása a csillagok iránt változatlan marad — mondja. S mosolyogva említi a változó fényű csillagokat, melyek között akad olyan, amelyik fényességének maximumában szabad szemmel is látható, minimumában távcsővel sem, de amelyekről szakemberek és amatőr csillagászok egyaránt tudják, hogy biztosan halad égi pályáján, és ha elérkezett az ideje, fénye újból visszatér.

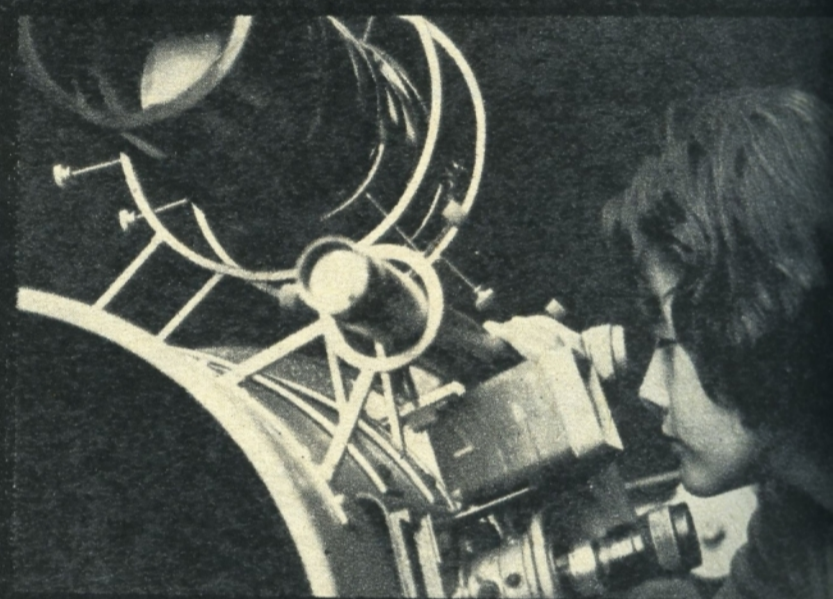
KORABELI CSILLAGTÉRkép



AZ ÓZDI URÁNIA CSILLAGVIZSGÁLÓBAN



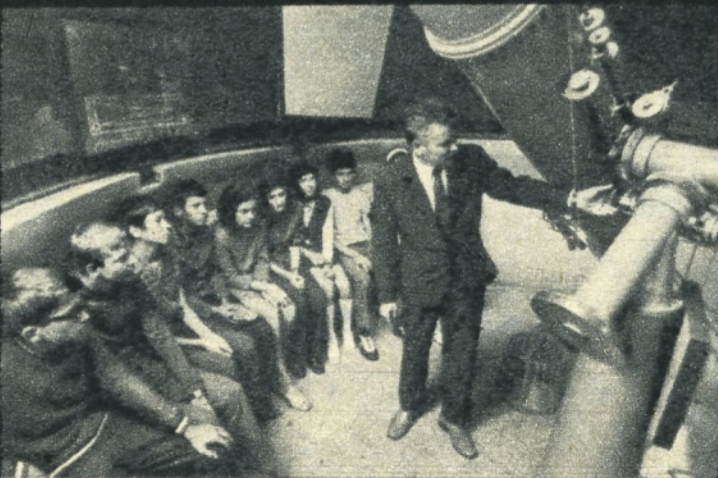
MEZŐSI CSABA METEOR MEGFIGYELŐ A PÉCSI MŰSZAKI FŐISKOLA HALLGATÓJA



AZ ÓZDI SZAKKÖR EGYIK CSILLAGÁSZ-JELŐLTJE

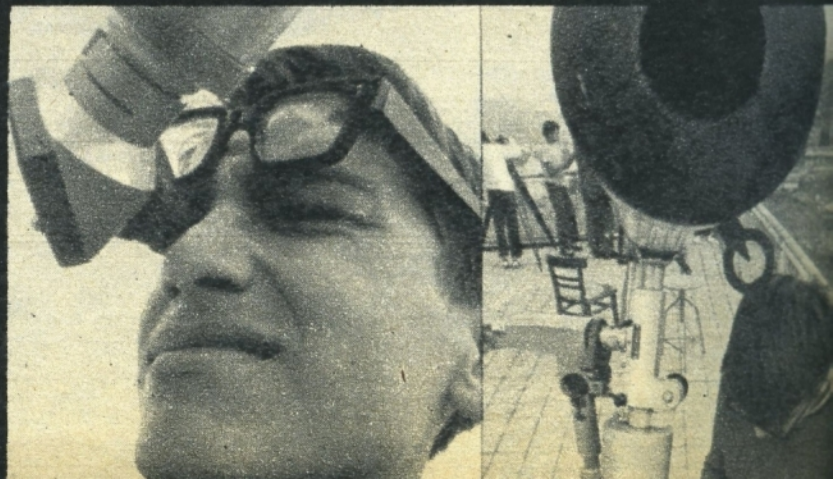


ELEK IMRE TANÁR (SÖTÉT RUHÁBAN) AZ ÓZDI SZAKKÖR TAGJAINAK FOGLALKOZÁSÁN



OKTATÁS

LAKATOS TIBOR AZ ÓZDIAK KÖZÜL ▶



MÁSODIK URÁNIA

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Ózdon, a város új, modern lakónegyedében, messziről feltűnik egy dombon álló kupolás épület, az Ózdi Uránia Csillagvizsgáló. Vezetője és életre segítője egy gimnáziumi fizikatanár, Elek Imre. Dr. Kulin György 1960-ban Ózdon tartott előadása után határozta el Elek Imre, hogy iskolájában csillagászati szakkört alakít. Húsz tanulóval kezdte, a körnek ma 110 tagja van. Önként adódott az ötlet, hogy saját csillagvizsgálót építsenek. Tervüket segítette a Városi Tanács és az Ózdi Kohászati Üzemek. Ez utóbbi 400 ezer forint értékű építőanyagot adott számukra. Egy építész társadalmi munkában készítette el a tervet. Az épület alapjait a gyerekek és szüleik ásták ki, az építkezést különböző vállalatok végezték, ugyancsak társadalmi munkában. A szakkör lelkes tagjai és Elek tanár úr szinte minden szabad idejüket a csillagvizsgálóban töltik. Egy kis epizód sokat elárul arról a jó szellemről, amely együttműködésüket jellemzi. A figyelő szemeknek beszélgetés közben a tanár Vajda János verséből idézett: „Ha illatos, ábrándos éjen/ Elnézem a sok csillagot/ Merengve a végtelenségen/ Elgondolom, döbbenve érzem/ Mi semmiség, parány vagyok!”

Elek Imre bízik abban, hogy azok a fiatalok, akik megértenek valamit a világrend törvényeiből, sohasem lesznek magukat mindennél többre tartó, gögös emberek. Akik tudják, hogy egyszer a Nap is, a fényes csillagok is halott, fekete anyaggá válnak, azok szerény mértékkel, tudással mérik az emberi értéket.

LÁSZLÓ ILONA
FOTÓ: URBÁN TAMÁS

DR. KULIN GYÖRGY PROFESSZOR 1946-BAN LETT IGAZGATÓJA A BUDAPESTI URÁNIA CSILLAGVIZSGÁLÓNAK. ÉLETÉT AZÓTA A NÉPSZERŰSÍTŐ CSILLAGÁSZATNAK SZENTELI. 1963 ÓTA Ő VEZETI A CSILLAGÁSZOK BARÁTI KÖRÉT IS. KÜLÖNÖS GONDDAL FIGYELI, SEGÍTI A FIATALOKAT. KÉPÜNKÖN: TÁVCSŐ-TÜKÖR CSISZOLÁSA KÖZBEN



BUDAPESTI URÁNIA CSILLAGVIZSGÁLÓBAN. A TÁVCSŐ ELŐTT KELEMEN JÁNOS



NEM GLÓBUSZ, HANEM CSILLAGTÉRKEP

AGYON ÉRDEKES!...



PERINGER MIKLÓS CSILLAGTÉRKEPEK KÖZÖTT A BUDAPESTI URÁNIA CSILLAGVIZSGÁLÓBAN

